

חיליהם של ונציה ובעלות-בריתה מנצח את הצי של הסולטאן התורכי בקרב של לפאנו. 1571

כיום עומדים אשפיה הכספים של המערב בתור כדי להתקבל לעבודה שכירה בסעודיה. גנרלים אמריקאיים עטורי מדליות מוכנים לארגן את צבאה הננס. בנות-אצילים כריזיות מבקשות להשכיר את עצמן כאוי מנות לבני השייח'ים.

כל התהליכים האלה היו בעיצומם בשנת תשל"ט. אנשי-מערב פסימיים היו בטוחים שזהו תהליך שאין לו תקנה, חלק משקיעת המערב, כנבואתו של שפנגלר. אחרים סברו כי התהליך הוא עדיין בחיתוליו, וכי ניתן יהיה לעצרו ואף להפוך את הקערה על פיה. היו שחלמו על מיבצעים צבאיים כדי לשנות את המצב, והיו שחלמו על שינוי במשק האנרגיה העולמי, שיחזיר את הג'ין הערבי לבקבוק שממנו נחלץ.

המשך התהליך חבוי בנבכי השנים הבאות. בתשל"ט היה ברור רק זאת: עלייתה של מעצמת-הנפט הערבית הטביעה את חותמה על מאורעות השנה כודה.

החליפו את מקומותיהם, בעיקבות שינוי שרירותי במערכת-הכוחות בעולם.

מלומדים יוניים, שעמדו בפיסגת התרבות של ימיהם, הפכו עבדים למצביאים רוי מאיים גטיירו ונבערים-מדעת. כעבור כמה מאות שנים הפכו צאצאי רומאים אלה, שצברו בינתיים תרבות ומסורת, מורים-פרטיים בבתי-הספר בארצות-גרמניים, שכבשו את איטליה. מדענים ערביים, יורשיה של מסורת תרבותית מפוארת, שירתו בממשלת הסולטאן התורכי לצד היוונים, יורשי התרבות הביזנטית.

מבלפור עד קארט

ישראל לא היתה צופה קטנה ופאסיבית ביציע, כאשר התרחשו המאורעות האלה. להיפך, היא מילאה בהם תפקיד מרכזי, הרבה מעבר לכוחה ולממדיה. תיאודור הרצל לא השתוקק להקמת המדינה היהודית, שעליה חלם, בארץ-ישראל דווקא. הארץ לא מצאה חן בעיניו. אקלימה נראה לו כבלתי-מתאים בהחלט למהגרים מאירופה. השכנים לא נראו לו כלל. השליטים התורכים ועם-הארץ הערבי דחו אותו במידה שווה. הוא חלם על ארגנטינה, הקרירה והרחוקה.

דעתו של הרצל לא נתקבלה, וחסידיו כפו עליו את "ארץ ציון וירושלים". בכך גזרו על המדינה היהודית, שקמה כעבור 50 שנה, מיקום ששכן במרכז העולם הערבי, בשולי ארצות-הנפט, על נתיבי היבשה והים של הנוזל השחור.

כל מעשיה של ישראל משיעים על מעצמת-הנפט, ומושפעים ממנה. כימעט מראשית דרכה היתה הציונות קשורה בענייני הנפט, לטובה ולרעה. אחד המניעים העיקריים, שהמריצו את בריטניה להעניק לה את "הצהרת בלפור", היה הרצון הבריטי להשתלט על השטח שבו היה אמור לעבור צינור-הנפט מן הבארות בצפון-עיראק לים-התיכון. סיכויי הצלחה של יהודי אירופה הושפעו, בימי השואה, מפגישתם של הנשיא האמריקאי פרנקלין דלאנו רוזבלט עם מלך הנפט הערבי, איבן-סעוד.

אך מעולם לא היה הקשר בין גורל ישראל ובין הזהב השחור כה בולט, מיודי ובתרי-אמצעי, כמו בתשל"ט.

היו שראו אפשרות לכריתת ברית חדשה בין ישראל ומעצמת-הנפט. היו שחלמו על מיבצע צבאי ישראלי להשתלטות על שדות-הנפט של חצי-האי הערבי. היו שביקשו לרכוש את מאמצי ישראל במערכה, שנועדה למנוע בעד ארצות-הברית, להיכנע לסחטנות-הנפט הערבית.

אך הפל הבינו כי מאבק-הקיום של ישראל הפך חלק מן המאבק הגלובלי שבין מעצמת-הנפט הערבית ובין העולם המערבי.

אילו קם בישראל בתשל"ט אדם שהיתה בפיו תשובה מהפכנית חדשה לאתגר זה, ושהיה בכוחו ליישם אותה — היה בוודאי הופך איש-השנה. אך איש כזה לא נמצא. מול האתגר ההיסטורי עמדה ישראל הרשמית, על כל חלקיה, בקואליציה ובאור פוזיציה, חסרת-מענה וחסרת-אונים.

לכן לא היה בתשל"ט הבדל בין איש-השנה העולמי ואיש-השנה הישראלי. זה גם זה לא היה יכול להיות אלא האדם שהיתה לו ההשפעה הגדולה ביותר על העימות הגדול — העימות בין הנפט הערבי לעולם המערבי, בין הרוח הגואה של איסלאם לבין תרבות מערב, וגם בין ישראל והמרחב הסובב אותה.

היה איש כזה. הוא הטביע את חותמו על השנה, יותר מכל אדם אחר. הוא היה איש-השנה תשל"ט.

מונטזומה, מלך האצטקים, מקבל פני קורטס הספרדי